

วัยเก่า ฉลาดรู้เน็ต

โดยนายพิสิษฐ์ เพ็ญฟู
นายช่างสำรวจชำนาญงาน

วัตถุประสงค์

ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย แต่ไม่ใช่แค่เด็ก ๆ เท่านั้นที่ควรเป็น “ผู้ฉลาดรู้เน็ต” แต่รวมไปถึง คุณปู่ คุณย่า และทุกคนที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต

เนื้อหา

พลเมืองดิจิทัลที่ดีต้องเข้าใจและวางตัวให้เหมาะสมในการเป็นสมาชิกสังคมออนไลน์ซึ่งมีทักษะง่าย ๆ ๘ ข้อที่ควรทำตาม ดังนี้

๑. ทักษะในการเป็นตัวของตัวเองที่ดี (Digital Citizen Identity) ใช้สื่อดิจิทัลสร้างภาพลักษณ์ในโลกออนไลน์ของตนเองในแง่บวกทั้งความคิดความรู้สึกและมีวิจารณญาณในการรับส่งข่าวสารและแสดงความคิดเห็น มีความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมใช้งานในสังคมออนไลน์และรับผิดชอบ รู้กฎหมาย และจริยธรรมในโลกออนไลน์ เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ การกระราน หรือการใช้คำที่สร้างความเกลียดชังผู้อื่นทางสื่อออนไลน์

๒. ทักษะในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cybersecurity Management) ป้องกันการขโมยข้อมูลไปสวมรอยทำธุรกรรมออนไลน์ รักษาป้องกันความเสียหายของข้อมูล ระบบ และอุปกรณ์

๓. ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) สามารถวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ เข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่าง ๆ ในโลกไซเบอร์ เช่น ข่าวปลอม เว็บปลอม ภาพตัดต่อ

๔. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) รู้จักปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ รู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต เช่น มัลแวร์ ไวรัสคอมพิวเตอร์ และกลลวงทางไซเบอร์ที่ขโมยข้อมูลไปใช้ในทางที่เสียหาย

๕. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) บริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล ควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป การทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล

๖. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) สามารถเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ เข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้อย่างรับผิดชอบ

๗. ทักษะในการรับมือกับการกระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Management) ปิดกั้นผู้ที่กระราน และไม่ตอบโต้ด้วยวิธีเดียวกัน ขอความช่วยเหลือผู้ปกครอง ครู หรือผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งแจ้งต่อผู้ดูแลระบบ ชี้แจงและกล้าเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว

๘. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) มีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์

อินเทอร์เน็ตเป็นการเชื่อมโยงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ ผู้ใช้สามารถท่องเว็บไซต์ ข้อมูลข่าวสาร ดิจิทัลโอ เลนโซเชียลเน็ตเวิร์ค แชนด์ วิดีโอคอล ได้อย่างสะดวก การเชื่อมต่อก็มีทั้งแบบใช้สายและแบบไร้สาย ซึ่งคอมพิวเตอร์เหล่านั้นต้องมีอุปกรณ์รับส่งสัญญาณที่สามารถรับส่งข้อมูลที่ต้องการผ่าน

เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ หากจะให้อธิบายอย่างเข้าใจง่าย นั่นคือ เครือข่ายขนาดใหญ่ที่มีผู้ใช้งานอยู่ทั่วโลก ซึ่งอาจจะจินตนาการว่าเป็นเหมือนใยแมงมุมขนาดใหญ่ที่มีใยเชื่อมโยงครอบคลุมถึงกันทั้งหมด ไม่ว่าใครจะอยู่ที่ไหนมุมใดในโลกก็สามารถติดต่อกันได้จากที่เราเคยพูดคุยผ่านโทรศัพท์ที่ใช้แค่เสียง มาวันนี้เราสามารถพูดคุยกันแบบเห็นหน้า รู้จักผู้คนได้ทั่วโลกผ่านเครือข่ายไร้สายด้วยอุปกรณ์ที่ทันสมัย แทบไม่น่าเชื่อเลยว่าในยุคที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอย่างทุกวันนี้ จะให้ชีวิตของหลาย ๆ คนเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ทั้งในเรื่องของชีวิตประจำวันและการทำงาน เรียกได้ว่าตั้งแต่ตื่นนอนไปจนถึงเลิกงานกลับบ้าน ก็ล้วนแต่ได้ประโยชน์จากการใช้งานอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา ยิ่งเมื่อมีอุปกรณ์ทันสมัยรายล้อมอยู่รอบตัวด้วยแล้วก็ยิ่งทำให้การเชื่อมต่อเข้าโลกแห่งอินเทอร์เน็ตง่ายขึ้นอีกมาก

สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นอุปกรณ์การสื่อสารหลักที่เราเกือบทุกคนมีใช้ ซึ่งล่าสุดได้พัฒนาขึ้นจนทำให้โทรศัพท์เครื่องละไม่กี่พันบาทก็สามารถเล่นได้อย่างเพลิดเพลิน ผู้ผลิตมักจะออกแบบให้สมาร์ทโฟนมีหน้าจอสัมผัส ใสกล้องถ่ายรูปที่มีความละเอียดสูง ดีไซน์รูปทรงสวยงามทันสมัย มีแอปพลิเคชันและลูกเล่นที่น่าสนใจ ส่วนฟีเจอร์หลักที่มีอยู่ในสมาร์ทโฟน แม้ว่าในปัจจุบันจะไม่มีกำหนดมาตรฐานออกมาอย่างชัดเจน แต่ผู้ผลิตก็ออกแบบให้เข้ากับพฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคมากขึ้น

อีคอมเมิร์ซ (E-commerce) หรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้ธุรกิจการค้าบนโลกออนไลน์เติบโตขึ้นอย่างมากเพราะความสะดวกรวดเร็ว แอปพลิเคชันต่าง ๆ ได้รับการออกแบบทำให้ใช้งานง่าย แค่เปิดมือถือ กด ๆ จิ้ม ๆ เลือกสินค้า โอนเงินแล้วนั่งรอรับของที่บ้าน การเปิดร้านค้าออนไลน์ก็ทำได้ง่าย ลงทุนน้อย ไม่ต้องเช่าตึกเปิดร้าน ไม่ต้องเก็บสต็อกสินค้าครั้งละมาก ๆ ไม่ต้องมีพนักงานขายนั่งเฝ้าหน้าร้าน เพียงถ่ายภาพสินค้า ตัดราคาแล้วนำลงบนเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กก็สามารถขายสินค้าได้แล้ว ธุรกิจหลากหลายทั้งรายใหญ่และรายย่อย ต่างก็มองเห็นกลุ่มผู้ใช้งานออนไลน์ขนาดใหญ่เป็นลูกค้า จึงหันมาทำการตลาดและเปิดร้านค้าออนไลน์ แต่ด้วยความสะดวกและง่ายเหล่านี้เอง ผู้ซื้อและผู้ขายจึงมีความเสี่ยงที่จะถูกหลอกหรือโกงด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้ง ๒ ฝ่าย จึงต้องมีความรอบคอบ และระมัดระวังในการให้และใช้บริการซื้อขายสินค้าออนไลน์

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ต่อตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ต่อองค์กร สามารถอธิบายให้เพื่อนร่วมงานทราบถึงประโยชน์และวิธีการใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตได้
- ต่อสาธารณะ สามารถอธิบายให้บุคคลทั่วไปทราบถึงประโยชน์และวิธีการใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตได้

แหล่งที่มาของข้อมูล

หลักสูตร : วิทยากร ณาตฐ์เนต

บรรยายโดย : สำนักงาน กพ.

สถาบัน : สำนักงาน กพ.

รูปแบบหลักสูตร : E – Learning สำนักงาน กพ.

ช่วงเวลาฝึกอบรม : มกราคม ๒๕๖๘